

INTEGRISANE

VEŠTINE:

G O D I N A
D R U G A

Na katedri za anglistiku na Filološkom fakultetu u Beogradu od akademske 2001–2002. godine primenjuje se komunikativna metoda u radu sa studentima u nastavi predmeta Savremeni engleski jezik I. Pristup koji je primenjen podrazumeva izučavanje četiri jezičke veštine: razumevanja govora, govorenja, pisanja i čitanja integrisano, a ne izolovano, kao što je to ranije bio slučaj. Cilj ovog projekta bio je da se rad na času približi realnoj jezičkoj komunikaciji, da se studenti osposobe da koriste strani jezik u svakodnevnim životnim situacijama, ali takode i da se nastava učini zanimljivijom, dinamičnijom i efikasnijom. Jedan od ciljeva bio je i da se studenti podstaknu na redovno učenje, veću samostalnost u radu i preuzimanje odgovornosti za svoj rad. Posle druge godine trajanja projekta, u ovom izveštaju osvrnućemo se na neke pokazatelje toga koliko smo bili uspešni u realizaciji datih ciljeva.

U akademskoj 2002–2003. godini na Katedru za engleski jezik i književnost upisano je 238 studenata. Kao i prethodne godine, pre početka nastave održan je klasifikacioni test (eng. *placement test*) da bi studenti bili raspoređeni u grupe homogene po nivou znanja. Maksimalni broj poena na tom testu bio je 100, a najveći broj studenata imao je između 70 i 90 poena, mada je bilo i nekih sa lošijim rezultatom. Na osnovu testa, studenti su raspoređeni u šest grupa približno iste veličine. S obzirom na to da je broj studenata bio veći nego prethodne godine, i grupe su bile veće – između 39 i 45 studenata. U ovaj broj su uključeni i studenti ponovci koji su želeli da slušaju *Savremeni engleski jezik I* po novom programu, tako da je konačan broj 250. Rezultati testova nisu objavljeni studentima, iako za njih uvek pokazuju veliko interesovanje.

NAČIN RADA

Pohadanje lektorskih vežbi je i ove godine bilo obavezno. Studenti su prozivani na svakom času i vodena je uredna evidencija o pohadanju nastave. Bilo je, naravno, i nekoliko slučajeva da se studenti ne pojave na nastavi cele godine iako su se upisali, ali srećom je takvih bilo malo.

Svi studenti su radili po istom planu i programu, s tim što je u skladu sa potrebama pojedinih grupa obrađivan i dodatni materijal, radi proširivanja znanja ili dopunskih vežbanja određene jedinice, kada je to bilo potrebno. Vodilo se računa da se istovremeno radi na uvežbavanju sve četiri veštine: govorenja, razumevanja govora, čitanja i pisanja.

132

Nastavili smo praksu slušanja audio kasete na lektorskim vežbanjima, da bi studenti bili izloženi autentičnom jeziku. Razvijanje veštine govorenja se i ove godine odvijalo uz rad u grupama ili parovima, tim pre što je veličina grupa bila nepodesna za klasičan način rada. Ovaj način rada zahteva malo veću mobilnost od nastavnika u toku časa, kao i izvestan početan trening samih studenata. Pokazalo se, kao i prethodne godine, da su isprva bili stidljivi i nisu uvek pričali na engleskom, ali su se kasnije oslobodili, i kada su shvatili da im ovaj način rada pruža više šanse da govore engleski na času, tu priliku su i koristili.

U razvijanju veštine čitanja, vežbane su i tehnike razumevanja celine i pronalaženje određenih podataka u tekstu (eng. *skimming* i *scanning*), kao i čitanje radi smisla (eng. *meaningful reading*). Tekstovi su ponekad čitani naglas, radi vežbanja izgovora. Međutim, ni razumevanje govora ni čitanje nisu ni ove godine uključeni u testove.

Što se pisanja tiče, ove godine smo sledili sličan redosled rada (prvo smo obrađivali veznike, unutar rečenične i medurečenične, zatim pisanje paragrafa i na kraju pisanje sastava). Pored pisanja deskriptivnih i narativnih sastava (do 180 reči), ove godine smo uveli i pisanje formalnih pisama (eng. *letter of inquiry* i *letter of complaint*), rukovodeni time da je to jedna relativno jednostavna, a za svakodnevni život neophodna veština.

Materijali i teme obrađivani na lektorskim vežbama ostali su uglavnom isti kao i prethodne godine (udžbenici, intenzivna i ekstenzivna lektira – kompletna lista objavljena je u prethodnom izveštaju u prvom broju časopisa *Philologia*). U prvom semestru materijal je uglavnom bio težine kembričkog FCE ispita, dok je u drugom bio na nivou CAE. Na osnovu reakcija studenata prethodne generacije, promenili smo redosled obrade nekih tema i jedinica, i uveli neke nove tekstove i materijale koji su nam se činili zanimljivijim.

OCENJIVANJE

Možda najbitnija promena ogledala se u ocenjivanju studenata i broju testova. Na osnovu iskustva iz prethodne godine došli smo do zaključka da je pet testova previše u odnosu na broj nastavnih nedelja koje imamo, i ove godine imali smo četiri kolokvijalna testa, tj. po dva u svakom semestru. Na sva četiri testa proveravali smo znanje gramatike i leksike. Svi testovi su rađeni u ispitnoj atmosferi, u amfiteatru, uz prisustvo dežurnih nastavnika. Kao i prethodne godine, studentima je bilo rečeno šta će se testirati i bila su im zadata određena poglavlja iz udžbenika za samostalan rad. Na časovima konverzacije studenti su radili i 6 kontrolnih diktata. Pored toga bili su obavezni da urade i četiri prevoda nepoznatog teksta i tri eseja, koji su rađeni u vreme kolokvijalnih testova ili kao testovi na času.

Konačna ocena na pismenom delu ispita sastojala se iz prosečne ocene diktata, prosečne ocene prevoda, prosečne ocene gramatičkog i leksičkog testa i prosečne ocene eseja. Prosečna ocena gramatičkog i leksičkog testa je opet donosila 40 procenata ukupne ocene, a ostali delovi po 20 procenata. Da bi položili, studenti su morali da sa pozitivnom ocenom prođu tri od četiri testa, tri od četiri prevoda, dva od tri eseja i pet od šest diktata. Za prolaz na gramatičkom i leksičkom testu bilo je potrebno uraditi 66 procenata testa. Ocene su zaokruživane na dve decimale, tako da bi student na kraju imao na primer ocenu na pismenom 7,7 ili 8,1, itd, za razliku od prošle godine, gde bi na primer 7,7 bilo zaokruženo na 8. Na taj način

smo izbegli da studenti imaju nerealno visoka očekivanja vezana za konačnu ocenu (npr. da automatski očekuju da imaju 8 na pismenom ako im je krajnja ocena 7,7 pa da onda misle da će lako na usmenom podići ocenu na 9).

Rezultati dobijeni na kraju školske godine su opravdali ovu promenu i način ocenjivanja. Najbolji rezultati su opet postignuti u grupi koja je imala najbolje rezultate na klasifikacionom testu, kao što smo na osnovu prethodnog iskustva i očekivali. U skladu sa tim, najnižu prosečnu ocenu imala je grupa koja je najlošije uradila taj ulazni test. Studenti koji nisu bili zadovoljni ocenama koje su stekli preko kolokvijuma imali su priliku da poprave ocenu iz određene discipline u junu (takvih je bilo manje od 10), a na pismeni ispit su u junu mogli da izadu i svi oni koji nisu uspeali da polože pismeni deo preko kolokvijuma. Studenti koji su bili zadovoljni svojom ocenom u junu su uglavnom izašli na usmeni deo ispita. Forma samog usmenog ispita ostala je ista kao i prethodne godine.

REKAPITULACIJA

Zaključno sa oktobarskim ispitnim rokom, pismeni ispit položilo je 212 studenata, dok njih 38 nije uspeo da dobije pozitivnu ocenu. Usmeni ispit položilo je ukupno 208 studenata. Prosečna ocena cele generacije na pismenom ispitu je 7,84, ako računamo samo one koji su ga položili, tj. 7,41 ako uključimo tu i studente koji nisu položili pismeni. Pismeni deo ispita preko kolokvijuma položilo je 187, tj. 75 procenata studenata. Prosečna konačna ocena cele generacije iznosi 8,07 ako se računaju oni koji su ispit položili do oktobra, a 7,48 ako se uzima u obzir svih 250 studenata.

Tabelarni prikaz ocena izgleda ovako:

Rezultati pismenog ispita (zaključno sa oktobarskim rokom):

grupa	ukupan broj st.	ocena 10 (br. stud.)	ocena 9	ocena 8	ocena 7	ocena 6	nisu položili	prosečna ocena
A	43	/	3	21	16	1	2	7,68
B	42	/	2	9	21	2	8	7,32
C	45	/	2	6	8	6	23	7,18
D	43	/	10	26	6	1	/	8,05
E	38	1	24	9	3	/	1	8,53
F	39	/	6	20	9	/	4	7,91
ukupno	250	1	47	91	63	10	38	7,84

Rezultati usmenog ispita (zaključno sa oktobarskim rokom):

grupa	br. studenata koji su polagali usmeni	ocena 10	ocena 9	ocena 8	ocena 7	ocena 6	prosečna ocena grupe	prosečna ocena
A	41	/	8	21	9	3	7,83	7,68
B	34	1	1	13	14	5	7,38	7,32
C	20	/	1	8	5	6	7,25	7,18
D	41	3	14	18	6	/	8,34	8,05
E	37	16	13	6	2	/	9,16	8,53
F	35	2	8	17	6	2	8,06	7,91
ukupno	208	22	45	83	42	16	8,07	7,84

Konačne ocene (zaključno sa oktobarskim rokom):

grupa	ukupno studenata	broj st. koji su položili ceo ispit	ocena 10 (br. stud.)	ocena 9	ocena 8	ocena 7	ocena 6	prosečna ocena grupe
A	43	41	/	8	20	13	/	7,88
B	42	34	/	3	14	14	4	7,41
C	45	20	/	1	8	6	5	7,25
D	43	41	2	15	18	6	/	8,32
E	38	37	15	14	6	2	/	9,14
F	39	35	/	9	19	5	2	8
ukupno	250	208	17	49	85	46	11	8,07

POVRATNE INFORMACIJE

U skladu sa našom stalnom željom da unapredimo kvalitet nastave, na kraju godine studenti su radili i anonimnu anketu u kojoj su mogli da daju svoje viđenje i ocenu kursa i samih predavača (lektori Jonathan Pendlebury, Jelena Marković, Jelena Matić i Ivana Čorbić) kao i svoje sugestije u vezi sa kursom i temama. Sa zadovoljstvom možemo da kažemo da je većina komentara bila pozitivna i da su se studenti pohvalno izrazili o ovom načinu ocenjivanja i testiranja. Neke od opravdanih pritužbi (na veličinu grupa, nedostatak učila, mali broj časova predviđen za ovaj predmet, ili visinu školarine) na žalost nije u našoj moći da rešimo, ali smo neke druge predloge primili k znanju i uzeli u obzir pri radu sa sledećom, sada već trećom, generacijom studenata koja se upisala školske 2003/2004.

ZAKLJUČAK

Imajući u vidu da je pre početka ovog projekta jedan od zapaženih problema bio i mala prolaznost studenata na predmetu Savremeni engleski jezik, možemo zaključiti na osnovu rezultata dve uzastopne godine da je ovakav način rada sa studentima, koji zahteva stalan i samostalniji rad studenata tokom cele godine, dao rezultata. Do oktobra, od 250 studenata koji su radili po ovom programu, ceo ispit je dalo 208 studenata, tj. 83 procenata. Ovakav način rada zahteva veliku koordinaciju lektora koji rade na istom predmetu i prebacuje težište opterećenja sa ispitnih rokova na rad preko cele godine, ali mišljenja smo da je uloženi trud urodio plodom. Na osnovu ocena i rezultata ankete možemo biti sigurni da su studenti motivisani da rade po ovom sistemu i da preuzmu odgovornost za svoje učenje. Naravno da ovaj sistem rada nije savršen, ali nas do sada postignuti rezultati podstiču da ga usavršimo i razvijamo dalje.